

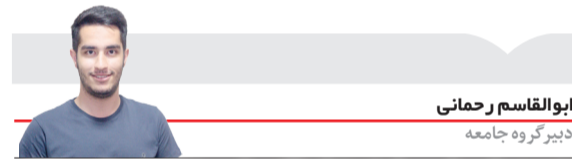
موضع اخیر رئیس مجلس درباره طرح صیانت از فضای مجازی چقدر جدی است؟

از جایگاه مجلس صیانت کنید

دوباره سراغ این مساله آمدیم و بعد از آن پرداخت های مفصل در همین روزنامه و همین صفحه و جلسات متعدد دوباره قرار است از طرحی بنویسیم که بخشی از مسیر تصویب راپشت سر گذاشته و ذیل اصل ۸۵ به کمیسیون مربوطه ارجاع شده؟ پاسخ روشن است. هنوز اصل طرح تایید نشده، ما هم به خاطر مردم و نگرانی هایی که دارند، کوتاه نمی آیم. هنوز آمیدی هست؛ هم برای اصلاح و هم برای تغییر. حتی اگر از گوشه و کنار صدا هایی به گوش برسد که کمیسیون فرهنگی برای تایید و اجرای این طرح، موافقت ها را گرفته است.

در این وضعیت همین فضای مجازی و تلگرام و... بود، خیلی هایشان هم درآمد بخور و نمیری از همین راه کسب می کنند، حالا راه افتاده اند برای مسدود سازی آن به اسم ساماندهی و صیانت! حالا شاید این مقدمه خیلی تند به نظر برسد، اما خیلی از خود همین مجلسی ها هم این را پذیرفته اند و تصدیق کرده اند، حتی موافقان طرح اخیر؛ که مجلس بدسلیقگی کرده، زمان شناسی نکرده، طرح ناپخته ای را ارائه کرده، رئیس مجلس شانه خالی کرده و خلاصه حسابی با روح و روان مردم آن هم در جایگاه نمایندگی مردم بازی کرده است. با این اوصاف، چرا

پیگیری کنند. اما آنها بعد از اینکه به صدنالی های سبز تکیه زدند، یادشان رفت مردم خارج از ساختمان پارلمان، چه مطالباتی داشتند. یادشان رفت که یکی از اصلی ترین مطالبات، شفافیت آرای نمایندگان بود ولی بعد از دوبار رای گیری با آن موافقت نکردند و کلی اما و اگر آوردند، انگار یادشان رفت مشکل مردم، مسکن و ماشین و... بود و خودشان ماشین دنا صفر سوار شدند و وام و خانه گرفتند، انگار یادشان رفت جوانان مشکل سرپازی و کار و... داشتند، عنبرستانی برای انجام وظیفه یک سرسبز باه و توهمین کرد و انگار یادشان رفت اندک دلخوشی خیلی ها

ابوالقاسم رحمانی
دبیر گروه جامعه

وضعیت ما در مواجهه با برخی نمایندگان مجلس به شکلی شده که بعد از کلی توقع از نمایندگان و مجلسی های قبلی و برآورده نشدن آنها، دل به این مجلس و پسوند و پیشوند های انقلابی و... اش بسته بودیم که مطالبات اصلی مردم را

کوتاه درباره آینده، بعد از اجرای طرح چه اتفاقی می افتد؟

دوباره سراغ ایراد گرفتن از مواد مختلف طرح نمی روییم، یعنی آن قدر هم ما گفتیم و هم همه، از کارشناس و مسئول تا مردم دیگر که بازگو کردن آن صفرای اضافی جنبانندن والکی برگه سیاه کردن است. صرفا اشاره ای گذرا در ادامه و در سخنان کارشناس به بعضی بخش های مهم خواهیم داشت. منتها نیت اصلی همان است که در مقدمه هم اشاره کردم، ارائه راهکار و پیشنهاد برای روزهای پیش رو، روزهایی که هم رسانه و هم مردم حسابی چشم و گوش تیز کرده اند تا ببینند چگونه رقم می خورد و چه بلایی بر سر دسترسی مردم به اینترنت و فضای مجازی خواهد آمد و هم به قول یکی از رفقا، حداقل تکلیف ما با نمایندگان مان و برخی دیگر، بیشتر روشن می شود و سره از ناسره جدا خواهد شد. بالاخره گاهی یک چیزهایی حکم سنگ محک را دارد، مثل همین طرح و مدافعان و مخالفان آن. ابتدا بد نیست تفسیر بهتر و نزدیک تر به اصل بلایی که طرح قرار است به سرمان بیاورد را از زبان وزیر ارتباط بخوانیم. محمد جواد آذری جهرمی، وزیر ارتباط در کانال تلگرامی خود در مورد طرح مجلس برای فضای مجازی نوشت: «آخرین پیش نویس منتهای تنظیمی برای حکمرانی سایبری کشور ایجاد نمی کند، بلکه نظام حکمرانی فضای حقیقی کشور را هم تضعیف خواهد کرد. اختیارات دولت و شخص رئیس جمهور به کمیسیون فراقوه ای واگذار شده که قدرت بالاتری از دولت دارد و ریاست آن با رئیس جمهور هم نیست. حتی امکان نظارت نمایندگان مجلس بر عملکردها در این حوزه هم ضایع شده است. نهاد های بسیار مهم سیاستگذار کشور مثل شورای عالی امنیت ملی، همواره با ریاست رئیس جمهور شکل گرفته است. پس در صورت تصویب این پیش نویس، حتما با بی نظمی بیشتری در حکمرانی کشور مواجه خواهیم بود. بسیاری از صاحبان کسب و کارها و حتی پیام رسانی های بومی، مخالفت خود با این پیش نویس را اعلام کرده اند. پس به طور مشخص حمایت موثری از کسب و کارها هم در میان نیست. البته با توجه به تحریم های گسترده اعمال شده بر کاربران ایرانی از سمت شرکت های آمریکایی، حمایت از خدمات بومی از سوی حاکمیت هم یک ضرورت است اما مگر می شود حمایتی تعریف کنیم که حمایت شونده هم آنها را مخرب بداند؟ به نظر نمی رسد در مدت چند ماهه شبکه های اجتماعی فیلتر شوند اما مکانیسم پیش بینی شده در این پیش نویس و ترکیب کمیسیون ها و کارگروه های تعریف شده در آن احتمال اعمال محدودیت گسترده بر پهنای باند پیام رسانی ها و حتی اعمال فیلتر را به شدت افزایش داده است. بالا رفتن هزینه اینترنت هم از خروجی های دیگر این طرح است. البته در کنار آن نباید افزایش تمایل کاربران ایرانی به سمت اینترنت های ماهواره ای را هم نادیده گرفت. صبر کنیم تا دولت سیزدهم مستقر شود، در گذر کوتاه تغییر دولت ها، تصویب چنین مصوبه مهمی به صواب نزدیک نیست. اجازه دهید در فضای کارشناسی با توجه واقعی» به حقوق مردم، لایحه و طرح در صحن علنی مجلس مطرح و قانونی قابل اجرا برای فضای مجازی تصویب شود.» این که طرحی نوشته شود که آذری جهرمی با این کارنامه پرناتقاد مدیریتی در وزارت ارتباطات هم به آن بتازد، نوبر است!

پیشنهاد های فرامتنی

۱. اما پیشنهاد هایی برای روزهای آینده که می تواند کارگشا باشد، پیشنهاد هایی که بهتر است در دو دسته تقسیم بندی کنیم، تغییرات متنی و فرامتنی. تغییرات متنی مدنظر به تعبیر درست به مفهوم قلع و قمع کردن کامل طرح البته با حفظ اندک محسّنات آن است. محسناتی که ایرادات موجود امکان پرداخت به آنها را هم نداد و نمی دهد! این دستنه از تغییرات را هم به اختصار اینجا و هم بیشتر و پیش تر بررسی کردیم و راهکارها هم ارائه شد و می شود. منتها انتظارات و پیشنهاد های فرامتنی را می توان در ۴ قسمت دسته بندی کرد.

۱. اما چهارمین پیشنهاد نامیدی از مجلس و واقعیت انگاشتن برخی ادعاها مبنی بر نهایی بودن همین طرح در مجلس است. در این صورت شورای نگهبان دستاویز مهم رجوع منتقدان و مطالبه گران است. انتظار از شوروی نگهبان در این صورت وجود دارد که با بازگرداندن طرح به مجلس موجبات تجدیدنظر جدی در آن را ایجاد کند و اجازه ندهد چنین طرحی با این میزان از ایراد و ابهام و با ویرایش های فراوان که نشان از همین ناپختگی دارد، گریبانگیر مردم شود.

هر چه فضا بیشتر بسته شود، قابلیت کنترل آن هم کاهش می یابد

اخبرا و خصوصا در سخنان وزیر ارتباطات به اینترنت ماهواره ای هم اشاره شده است، این طرح علی رغم ایرادات دیگر، با این مساله هم احتمالا دچار چالش می شود. کشوری در این باره هم گفت: «اینترنت ماهواره ای قطعاً این طرح را با چالش مواجه می کند، منتها در بحث استارلینک باید دقت کنیم. در استارلینک شخصا تهدید را از این منظر می بینم، برخی می گویند استارلینک می آید و مردم از این استفاده می کنند، از نظر من غیرممکن است. این که مردم آن را می گیرند و از اینترنت داخلی استفاده نمی کنند در مقام عمل نشدنی است، همانند ایده آل گرای است. جدای از اینکه قیمت بالایی دارد و ماهانه نزدیک به ۳ میلیون تومان هزینه اشتراک دارد و تجهیزاتش چندین میلیون تومان است، فرض کنیم بحث پول نیست اما این در داخل در کوتاه مدت و میان مدت نمی شود ولی تهدید اینجاست که کافی است شبکه ملی اطلاعات، فیلترینگ و... را انجام دهیم که در مواقع بحرانی یا در سایر موارد شبکه را کنترل کنیم. این شبکه همانند سدی است که این را با سیمان محکم کردند و یکباره ۱۰۰ سوراخ در آن به اندازه انگشت دست ایجاد می شود. کل دیوار بتنی سوراخ نمی شود، ۱۰۰ سوراخ به اندازه انگشت دست ایجاد می شود؛ این آسیب پذیر شده است. کافی است استارلینک در ایران ۵۰ هزار نفر مخاطب بگیرد، کسانی که حاضر هستند این پول را بدهند غالبا افراد سطح بالای هستند، یعنی آدم روستایی این اینترنت را استفاده نمی کند. کافی است ۵۰ هزار نفر در ایران استارلینک را دریافت کنند. فرض کنید اتفاقی همچون آبان ۹۸ رخ دهد، قطع شدن اینترنت کارایی خود را از دست می دهد، چون هدف آن زمان این بود که کلیپ ها و فیلم ها از درگیری فرستاده نشود که درگیری را تشدید کند. وقتی ۵۰ هزار نفر در ایران دارند که عمدتاً قشر نخبه و فعال اجتماعی و خبرنگار هستند، از پیام رسانی های داخلی این فیلم و عکس پخش می شود و ممکن است بگویند قابل کنترل است ولی به این راحتی نیست، وقتی مقیاس بالا برود و یکباره ۲-۳ میلیون نفر یک محتوایی را به اشتراک بگذارند، به راحتی نمی توانیم جلوی آن را بگیریم. این به ۵۰ هزار هاب می رسد و از طریق آن به شبکه جهانی می رود. اهمیت این همانند سوراخ شدن سد بتنی است و این بسیار نزدیک است. ممکن است سال دیگر همین زمان ۵۰ هزار نفر در ایران داشته باشیم که استارلینک استفاده می کنند. هر قدر از این سو سخت تر بگیریم و هر چه فضا را بیشتر ببندیم، انگیزه برای اینکه به سمت استارلینک بروند، بیشتر می شود. اگر یوتیوب را باز کنیم، طرف چرا باید استارلینک بگیرد؟ فقط کسانی که می خواهند محتوای غیراخلاقی استفاده کنند به این سمت می روند. وقتی اینها را می بندید انگیزه را ایجاد می کنید افراد زیادی در مقیاس چند ده هزار و چند صد هزار به این سمت می روند که امثال استارلینک ها را خریداری کنند. برای آنها توجیه دارد که ما هر ۲/۵ میلیون هزینه کنند چون می خواهند یوتیوب و تلگرام استفاده کنند.»

ایراد اول و اصلی طرح خوشبینانه بودن بیش از حد آن است

سواى این تحلیل ها و پیشنهاد ها، کارشناسان هم هرکدام نقطه نظرات خاصی دارند. پیرو همین سراغ آنها رفتیم و محمد کشوری، فعال حوزه دیجیتال به عنوان اولین کارشناس ناظر به روزهای پیش رو به «فرهنگستان» گفت: «ایرادات این طرح از همان مواد ابتدایی موجود در آن قابل رویت است و از کمیسیون عالی و ساختار، وظایف و اعضای آن شروع می شود. این کمیسیون خیلی بزرگ و وسیع دیده شده، اعضا از نظر کمی تعداد زیادی است و هم از نظر کیفی و سطح، سطحی نیست که نهاد تخصصی باشد و بیشتر نهاد سیاسی-تخصصی است. این در شورای عالی فضای مجازی موردی ندارد و نکته مثبتی برای شورای عالی فضای مجازی است، چون سیاستگذاری می کند و طبیعتاً در بالاترین سطح از بخش های مختلف حاکمیت در آن حضور دارند ولی وقتی یک لایه پایین تر می شود، کمیسیون تنظیم گر تخصصی است، همان نهادها را بیاوریم که غالبا معاونان و روسا هستند و خیلی دانش تخصصی تنظیم گری در حوزه فضای مجازی ندارند. از سوی دیگر وظایف دیگری به آن دادیم و اختیارات بقیه جاها مثل وزارت ارتباطات و کمیسیون تخصصی را محدود کردیم. یکی دیگر از موضوعات این بحثی است که اخیرا بسیار سروصدا کرده، یعنی بحث پلتفرم های خارجی که به وضوح و صراحتا اشاره شده اینجا اگر نماینده نداشته باشند، مسدود می شوند. این فقط نماینده نیست، طرف می گوید یک نماینده معرفی می کنیم، قصه «الف» تا «ی» است. «الف» را بگویند تا «ی» باید بیایند. حدود ۱۲ شرط گذاشته است که به جز این، وقتی نماینده معرفی می کنید و مجوز بگیرد، ۱۲ شرط را باید اجرا کنید. برای امثال گوگل اگر تنها نماینده معرفی کردن بود که قبول می کردند، این نیست. بحث این است که این اول کار است و اگر این را قبول کنند، ۱۲ شرط را باید ببینند که یکی احراز هویت کاربران است، یکی بحث سرورهای داخل است که تمام اطلاعات را تنها در داخل ذخیره کند. یک زمانی می گویم سرور را داخل کشور بیاورند، یکبار می گویم سرور را داخل می آورید نباید اطلاعات ایرانی ها را خارج ببرید. این دو امر مفصل است. طرف ممکن است بگوید به نفع من است که یک سروری سرورها را داخل کشور بیاورم ولی اینکه اطلاعات ایرانی ها را خارج نکند خود کار بسیار سختی است و سنگ بزرگی است که مشخص است آنها قبول نمی کنند. من چشم بسته می گویم قبول نمی کنند. وقتی قبول نکنند بالاخره با بازه زمانی مکلف هستند فیلتر شوند. این طرح واقعا روی فضای ایده آل گرایانه و اینکه فکر کرده همه جوب خوبی دارند و می زنیم و همه چیز متفاوت می شود، بنا شده است.»

چند ماه بعد و با دخالت دولت این طرح در قالب لایحه به مجلس برود

این کارشناس حوزه فناوری در پایان گفت: «این طرح بنا به گفته برخی که می گویند ایراد دارد، طبیعی است که به کمیسیون می رود تا ایراداتی آن رفع شود، اما این در مواردی است که ایرادات جزئی باشد. اگر قرار باشد طرحی را همان طور که تدوین کننده ها بیان می کنند، تصویب کنیم که شدنی نیست. چیزی که الان وجود دارد ۸۰-۷۰ درصد این طرح با چیزی که قبلا بوده، تفاوت داشته است. این نشان می دهد طرح اولیه خیلی خام بوده که ۷۰ درصد تغییر کرده است. الان هم ایراداتی که منتقدان می گیرند تغییر جدی می طلبد، اگر قرار باشد تغییر جزئی داشته باشد، یعنی می پذیریم که به کمیسیون برود ولی این برای مواردی است که تغییرات ماهوی نباشد. اگر قرار باشد تغییرات خیلی جدی باشد این ایراد وارد نیست که می رود به کمیسیون اصلاح می شود. اگر قرار است این میزان تغییر کند، چرا این طور دفاع می شود؟ بهترین راهکار را این می بینم که طرح تغییر اساسی کند و هم تغییر اساسی کند؛ یعنی باشد یعنی ترجیحا به صورت لایحه باشد چون رهبری تاکید کردند که مصوبات و قوانین بهتر است به صورت لایحه بیاید ولی اگر قرار باشد دستپخت مجلس باشد و ایرادات داشته باشد ضمن اینکه دولت مستقر نشده و وزیر مشخص نیست، دبیر شورای عالی فضای مجازی مشخص نیست، به نظر من باید هم از نظر زمانی چند ماه فرصت داده شود و هم دولت نقش جدی و محوری داشته باشد و هم تغییر اساسی کند؛ یعنی ایراداتی که منتقدان می گیرند، ایرادات تخصصی است. بگذاریم، جنجال هایی که در فضای عمومی است، نگرانی های کاربران عادی از منظر استفاده عمومی است و شاید تخصصی نیست، هر چند دغدغه جدی است یعنی وقتی با یک امری میلیون ها نفر مخالف هستند، حکمرانی نمی شود چون طرحی را اجرا می کنید که میلیون ها نفر از مردم کشور شما با آن مخالف هستند و اساسا بدان اعتراض دارند.»